

Advies Voorstel Aanpassing beleid hulp bij het huishouden gemeente Gouda

Vooropgesteld adviseert de GAB dat het college de aanpassing in het beleid hulp bij het huishouden toetst aan de uitgangspunten van het VN-verdrag, zoals in de gemeenteraad van december 2016 is besloten. In het VN-verdrag wordt bepaald dat beleid dat van belang is voor mensen met een beperking, tot stand komt met inbreng van mensen met een beperking. Het verbaast de GAB daarom dat de GASD de GAB niet geraadpleegd heeft over deze adviesaanvraag. De GAB brengt dit advies ongevraagd aan de GASD uit.

Hanteer de CIZ richtlijnen

De GAB is blij dat de gemeente meer ruimte wil creëren om beter maatwerk te leveren op de onderdelen boodschappen, maaltijdverzorging en textielverzorging.

Deze activiteiten zijn van groot belang voor mensen met een handicap of chronische ziekte, die levenslang en levensbreed te maken hebben met beperkingen en vooral afhankelijk zijn van goede hulp bij het huishouden. Het beleid dient ook op deze groep, met hun specifieke behoeften, gebaseerd te zijn, en niet alleen op ouderen.

De gemeente wil voor deze onderdelen de richtlijnen hanteren die overeenkomen met de CIZ-richtlijn, maar als de GAB beide richtlijnen vergelijkt wordt de CIZ richtlijn niet consequent aangehouden voor textielverzorging, en zijn in meer factoren voor meer hulp opgenomen dan in de nieuwe richtlijnen van de gemeente.

Advies 1: Neem alle normtijden en factoren voor meer hulp van de CIZ richtlijn over voor deze onderdelen.

De gemeente handhaaft de normtijden voor licht en zwaar huishoudelijk werk uit het protocol van 2013. Uit ingediende klachten en bezwaarschriften in de afgelopen jaren en uit signalen uit de achterban van de GAB is gebleken dat deze normtijden bij lange na niet toereikend zijn om een schoon en leefbaar huis te hebben.

Ter onderbouwing van de normtijden gaat de gemeente het tijdsysteem van Utrecht gebruiken. Op dit onderzoek is echter veel kritiek, en terecht: bij de kwantitatieve bepaling van de urennorm wordt geen rekening gehouden met o.a. de grootte van de woning en het aantal bewoners. Bovendien is de urennorm gebaseerd op subjectieve gegevens, op observaties die tot niet serieus te nemen tijden voor activiteiten leiden¹.

Wmo juristen betwijfelen of het onderzoek van Utrecht voldoet aan de eisen van de CRvB. Er zijn onlangs soortgelijke onderzoeken gesneuveld voor de Centrale Raad^{2 3}. Het geeft geen objectieve criteria steunend op deugdelijk onderzoek. Volgens hen is de CIZ-richtlijn het enige, objectief - na gedegen onderzoek onderbouwde – normensysteem.

¹ <http://www.sociaalweb.nl/blogs/een-gemiddeld-huis-in-105-uur-per-jaar-schoon-en-leefbaar>

² <https://www.stimulansz.nl/home/geen-deugdelijke-algemene-voorziening-oude-indicatie-herleeft>

³ CRvB Echt-Susteren zitting 15-3-17

Ook de Rekenkamer van Utrecht heeft kritiek geuit op het onderzoek⁴, en de gemeenteraad van Utrecht heeft een motie aangenomen om meer maatwerk te leveren door rekening te houden met het type woning/de woningsituatie⁵.

Advies 2: De indicatie voor het huishoudelijk werk onderbouwen met een tijdsysteem, goedgekeurd door een expertteam dat aan de wet voorbijgaat, is niet in lijn met de Wmo 2015. De GAB adviseert derhalve om ook voor het huishoudelijk werk terug te grijpen naar het CIZ-normenkader, want totdat er een echt goed objectief onderzoek ligt zal de Centrale Raad vasthouden aan die CIZ-normen⁶.

Maatwerk als uitgangspunt

De gemeente noemt drie redenen voor meerzorg: kinderen, intensief gebruik en specifieke problematiek. Het is de GAB niet helemaal duidelijk welke factoren hier onder vallen. Zijn dit bijv. ook de factoren die op een rij zijn gezet in het KPMG onderzoek van Utrecht op bladzijde 26, zoals de omvang en inrichting van de woning, het aantal bewoners, de aanwezigheid van huisdieren? Wordt er ook rekening gehouden met de levensfase waarin iemand verkeert? Dergelijke factoren kunnen de benodigde hulp bij het huishouden beïnvloeden en dienen meegenomen te worden in het keukentafelgesprek om echt maatwerk te kunnen leveren.

Advies 3: Geef in de richtlijnen, zonder uitpuittend te willen zijn, d.m.v. een aantal voorbeelden aan wanneer er meer hulp geïndiceerd kan worden. Maak duidelijk dat ook niet handicap/aandoening gerelateerde factoren meegenomen worden in de beoordeling.

In de memo worden algemene hulpmiddelen zoals een vaatwasser en een wasdroger gezien als voorliggend op het inzetten van hulp. Er zijn situaties dat een cliënt de aanschaf van deze hulpmiddelen niet kan betalen (ondanks evt. leenbijstand) en de hogere energierekening die deze apparaten met zich meebrengen niet kan missen onder andere door de stapeling van zorgkosten. Er zijn ook situaties waarin men te klein behuist is om deze hulpmiddelen te kunnen plaatsen. Met deze situaties moet rekening gehouden worden om maatwerk te kunnen leveren.

Ook het verplicht stellen van gebruikelijke zorg ongeacht de persoonlijke situatie leidt niet tot maatwerk. Indien bijvoorbeeld van een echtpaar de man of de vrouw ernstige beperkingen heeft en geen huishoudelijk werk kan verrichten, kan niet van de gezonde partner worden verwacht dat hij/zij zowel zorg en begeleidingstaken als alle huishoudelijke taken op zich neemt. In dit soort situaties werd tot nu toe geen maatwerkvoorziening toegekend en is de Huishoudelijke Hulp Toelage een noodzakelijke aanvulling gebleken. Als de HHT wegvalt, dreigt overbelasting van de mantelzorger.

Advies 4: Laat de nieuwe richtlijnen ondersteunend zijn aan maar niet leidend zijn voor het beoordelingsproces en het gesprek tussen gemeente en cliënt. Met andere woorden: gebruik het als een vertrekpunt voor het gesprek. Het soort en de omvang van de ondersteuning, ook van de mantelzorger, blijft namelijk te allen tijde afhankelijk van de individuele situatie van de cliënt (maatwerk).

Vervang de Huishoudelijke Hulp Toelage door goed maatwerk

Het afschaffen van de HHT regeling heeft grote gevolgen voor cliënten die niet zonder huishoudelijke hulp kunnen en gebruikmaken van deze regeling als aanvulling op hun indicatie. Dit betreft het grootste deel van de gebruikers. De belangrijkste reden hiervoor is omdat de indicatie hulp bij het huishouden ontoereikend is om het huishouden op orde te houden. Ook geven mensen aan dat de Wmo-hulp gebonden is aan regels en bijvoorbeeld niet buiten mag werken⁷. Mensen betalen

⁴ Rapport Rekenkamer Utrecht Hulp bij Maatwerk.

⁵ Aangenomen motie nr. 234 gemeenteraad Utrecht van 8 december 2016.

⁶ <http://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RBMNE:2017:1774>

⁷ Denk bijvoorbeeld aan ramen zemen, galerij aanvegen.

hiervoor € 5 per uur, naast de reeds betaalde eigen bijdrage voor de maatwerkvoorziening. Vaak spreken mensen hun spaargeld hiervoor aan.

Advies 5: De GAB adviseert om zorgvuldig onderzoek te doen bij cliënten die de HHT-regeling gebruiken als aanvulling op de maatwerkvoorziening, en de ingezette uren HHT bij de nieuwe indicatie mee te nemen d.m.v. maatwerk. Doe dit tijdig zodat cliënten niet zonder extra hulp komen te zitten.

De gemeente wil mantelzorgers in aanmerking laten komen voor een maatwerkvoorziening als vervanging van de HHT. Daarbij is het de vraag of deze groep de eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening kan en wil betalen. Het is ook de vraag of mantelzorgers een maatwerkvoorziening zullen aanvragen omdat hier een uitgebreide indicatiestelling voor nodig is. Het gevolg kan zijn dat deze groep mensen geen maatwerkvoorziening aanvraagt maar hulp gaat zoeken in het zwarte circuit. Ook bestaat het risico dat mantelzorgers toch alle taken op zich nemen en overbelast raken, waardoor de cliënt (en de gemeente) hun ondersteuning kwijtraakt.

Advies 6: De GAB adviseert om de HHT regeling voorlopig in stand te houden voor mantelzorgers. Op deze manier komt de regeling ten goede aan de ontlasting van mantelzorgers en past het in het mantelzorgbeleid van de gemeente.

Indien dit niet mogelijk is, adviseert de GAB om een regelarme en beperkte (in omvang en duur) maatwerkvoorziening te creëren, en na te gaan of in bepaalde situaties een (tijdelijke) verlaging van de eigen bijdrage mogelijk is.

Open communicatie en een positieve boodschap

De gemeente gaat de cliënten niet actief herindiceren maar wel informeren over de beleidswijzigingen. Op welke wijze dit gebeurt is van groot belang.

Het is in het belang van de cliënten dat zij weten dat de aanpassing in beleid is bedoeld om hen meer mogelijkheden te geven en dat het zeker niet bedoeld is om de uren te verlagen. Daarnaast is het van belang dat de gebruikers van de HHT tijdig op de hoogte worden gesteld van de wijzigingen in de HHT regeling en een uitvoerig onderzoek krijgen.

Het is ook in het belang van de gemeente om te laten zien dat men deze goede stap gezet heeft na alle onrust in de afgelopen jaren.

De GAB zou het liefste zien dat alle cliënten uitgenodigd worden voor een keukentafelgesprek⁸, vooral omdat het merendeel van de 1500 herindicaties in 2014 en 2015 telefonisch zijn afgehandeld en er geen uitvoerig individueel onderzoek is gedaan⁹. Dus eigenlijk dient de gemeente een inhaalslag te maken. Maar de GAB begrijpt dat dit een (te) grote belasting is voor het ambtenarenapparaat.

Advies 7:

- **Leg in de individuele brief aan alle cliënten duidelijk uit dat er een verruiming in beleid is die mogelijk kan leiden tot een hogere indicatie als de ondersteuning onvoldoende is, en dat men daarvoor een keukentafelgesprek kan aanvragen. In de brief wordt niet gesproken over een eventuele verhoging van de eigen bijdrage, dit schrikt onnodig af en komt pas ter sprake in het keukentafelgesprek.**
- **Stuur alle HHT- gebruikers tijdig een individuele brief waarin aangekondigd wordt wat er gaat veranderen en nodig hen uit voor een keukentafelgesprek, óók degenen die dit jaar al een herindicatie hebben gehad.**

⁸ Vergelijk het "Verbeterplan dienstverlening Hulp bij het Huishouden en andere Wmo-voorzieningen" van de gemeente Utrecht, waarin alle cliënten een huisbezoek krijgen n.a.v. het gewijzigde beleid.

⁹ Zie het ongevraagde advies van de GCR over hulp bij het huishouden van 18 juli 2016.

- **Zorg ervoor dat het een geruststellende boodschap is die op een positieve en uitnodigende manier wordt gebracht, zodat mensen geen schrik aangejaagd wordt (gezien de minder goede ervaringen in 2014 en 2015).**
- **Nodig de cliënten die dit jaar en de komende jaren een herindicatie krijgen, actief uit voor een keukentafelgesprek en gebruik dezelfde positieve inhoud als de hierboven genoemde brief.**
- **Laat naast informatie op de website en in de kranten, de wethouder een interview geven in de media, waarin ze uitlegt waarom de gemeente deze stap heeft gezet.**

Toereikende PGB tarieven

Het is mooi dat de gemeente het PGB tarief voor het inhuren van huishoudelijke hulp bij aanbieders verhoogt van € 15,59 naar € 17,33, maar uit navraag bij Ziso blijkt dat ook dit tarief niet voldoende is om hulp bij hen in te kopen. Als een PGB houder een contract wil afsluiten dan geldt het modelcontract van de SVB en stelt Ziso de voorwaarde dat de medewerker in loondienst is. Hier geldt een tarief voor van € 23,23. Een belronde onder 20 aanbieders in de regio laat zien dat er slechts één aanbieder in de regio te vinden is met een PGB-tarief van € 17.

Uit de achterban van de GAB blijkt dat mensen vaker ZZP-ers en informele hulpverleners inzetten dan hulp van instellingen, omdat men de hulp dan zelf kan uitzoeken en niet te maken heeft met wisselingen. Voor ZZP-ers geldt een tarief van € 15,59 en voor informele zorgverleners geldt een tarief van € 12,93. Uit onze achterban blijkt dat het ZZP-tarief te laag is om hulp te kunnen inkopen. De GAB heeft een benchmark gedaan voor het tarief voor ZZP-ers, en hieruit blijkt dat in andere gemeenten het tarief hoger is.¹⁰

In de memo wordt gesteld dat een deel van de 143 budgethouders familie inschakelt, een deel ZZP-ers en een deel aanbieders. Er is echter ook een aanzienlijk deel van de budgethouders die een particuliere hulp¹¹ inschakelt. In de huidige regeling wordt het informele tarief voor familie, vrienden of kennissen van € 12,93 ook gehanteerd voor particuliere hulpen. Met een particuliere hulp heeft de cliënt echter geen sociale relatie en is het niet reëel om aan hen een tarief te betalen van € 12,93. Het gevolg is dat budgethouders het tarief moeten aanvullen tot een marktconform tarief van (€ 15 à € 16), of hulp gaan zoeken in het zwarte circuit.

Advies 8: De GAB adviseert de gemeente een marktconform PGB-tarief te stellen voor aanbieders en ZZP-ers, zodat het PGB een gelijkwaardig alternatief is voor Zorg in Natura en de budgethouder keuze heeft tussen meerdere aanbieders.

Advies 9: De GAB adviseert een afzonderlijk tarief in te voeren voor dienstverleners vallend onder de Regeling Persoonlijke Dienstverlening aan Huis, dat hoger is dan het informele tarief.

Gouda, 2 mei 2017.

¹⁰ Delft: € 21,58, Rotterdam: € 22,50, Zeist: € 17,18, Woerden: € 19,04, Waddinxveen: € 16,58

¹¹ Een particuliere hulp is een dienstverlener vallend onder de Regeling Persoonlijke Dienstverlening aan Huis (vergoeding voor een arbeidsverhouding als bedoeld in artikel 5, eerste lid van de Wet op de loonbelasting 1964).